

Muña ykbal diýerler / hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Ýatlamalar

написано kitapcy | 21 января, 2025

Muña ykbal diýerler / hekaýa MUÑA YKBAL DIÝERLER

Şäheriň merkezindäki et dükanynyň içi hümerlenişikdi. Şeýle-de bolsa, galmagal-gowur ýokdy, her kim nobatyna alyp durdy. Hortaň, ýaňaklary içine çöküşen satyjynyň maňlaýyndan düwmelenip-düwmelenip der akýardy. Daşyndan göräymäge ol şunça märekä hyzmat edýänligine monça ýalydy. Et satyjysyna alyjylary razy etmek ýeñil-ýelpaý işem däl-ä.

Nobaty golaýlan orta boýly, etleki adam: "Şeýtana sapak beren bi. Eti gapana gatyراك oklaýar, tereziniň "diljagazy" belli bir sana barmanka aýyrýar. Şeýdibem, yüz elli gram kem berýä" diýip, satyjy barada oýlanýar. Adamlar muny bilmeýärlermikä ýa-da "ownukçyllyk" etmeýärlermikä?

Hawa, Didar aga obada magazinçidi. Zähmet rugsadyny alypdy-da, şäherde täze jaýa giren oglunuňka gezmäge gaýdypdy. Ýöne onuň oba adamlarynyň bir köpüğini çileni ýadyna düşenok. Ýogsam, obalylar juda sada ahyyry.

Ynha, onuň öñünde iki adam dur. Birden ol satyjynyň gözlerine siňe-siňe seretdi. Ýüreginiň urşu artan ýaly boldy. Dur-la, ol bi melguny bir ýerde görüpdi. Nirede? Aý, onsoňam, dünýäde meňzeş adam gytmy?

– Sakgaldaş, näçe kilo çekeýin?

Didar aga erbet düýş görüp, hopugyp ukudan oýanan ýaly, tisginjiredi: "Sesem-ä, tanyş munuň. Be-e, şolmukanaýt".

– Öyünde uklasaň, ýağsy bolardy, sakgaldaş.

Satyjynyň içýakgyç ýylgyrmasy Didar aganyň aňyrsyny bări getirdi:

– Bir ýüz elli gramy kem, üç kilo çek.

Satyjynyň ýylgyrmasy şo bada sumat boldy, ýöne ýüzi gyzmady. Didar aga eti aldy-da, gyradaky köneje otyrgyçda ýerleşip, satyja ser salmagyny dowam etdirdi. Onuň göz öñünde uruş wakalary janlandy. Sowet Goşunynyň bölümleri yza çekilýärdiler. Daş-töweregiň oýmur-oýmur cukur bolup, howadan däriniň ysy ajymtyk gelýärdi. Esger Didar Berdiýew tümmegiň ýanyndan geçiberjek bolanda iňñildi eşitdi. Ol awtomatyny berk gysymlap, sakga durdy.

– Kö-mek ediň!..

Didar ýaraly esgeriň ýanyna baryp, maňlaýyna gan saçalanan kellesini galdyrды:

– Dost jan, suw bersene.

Esger onuň goşaryndan tutup, mytarasyndakyny boşadaňkyrlady. Her hal, Didar suw gabyny çekio aýyrdы. Gyssanmak gerek, yzda nemes tanklarynyň sesi eşidilýär.

Didar ýaralyny arkasyna alyp, öñe ugrady. Öňýanjagazyndaky tokaýa ýetmeli. Rus tokaýy... Halasgär ol. Didar tokaýa giren den soňam, tä ysgyny gaçýança gidip, çemeli ýer peýläp otyrды. Demini dürsedi: "Biziňkiler eýýäm arany açdy. Zyýany ýok, men bir esgeri ölümdeñ halas etdim". Ol bu esgeriň snarýad ýarylanda seňseläp, kellesinden ýaralanandygyny anyklady. Kellesini sarady. Biraz gurbatlansa, özem ýöräp biljek.

Goşhaltasynda galan ýekeje konserwini açyp, gatan döwüm çöregini ortada goýdy. Ýaraly ilki işdäsz tamşandy. Didar iýdirmek üçin, ony gyssady:

– Çalt iý, dost jan, bu taýy öýümiz däl.

Bu täsir etdimi ýa işdäsi açyldymy halas edeni basym göwünjeň iýip başlady, onsoň Didar çekildi.

– Näme iýmediň?

– Men dok.

Elbetde, Didar ortadakylary lakk-luk atsa-da, doýjak däldi. Ol ysgyny gaçan ýoldaşyny gurbatlandyrmak isleýärdi.

– Adyň kim?

– Hudaýguly.

Olar elleşdiler.

– Suw galmadymy?

– Az-kem bar.

Didar oňa mytarasyny uzatdy. Hudaýguly galanja suwy sokga sordy. Ol kemterisinden gulkuldyny gözleri bilen ýuwudýan şekilli seredýän Didara bir owurdam mürähet etmedi. Didar beýlesini bakyp ýuwdundy-da, ýarçyk-ýarçyk bolan dodagyny ýalaşdyrdy.

– Gideli.

Ol Hudaýgula söýget berip galdyrdy.

– Başym aýlanjak bolýa.

– Yöräbereli, aýrylar.

Olar ugradylar. Käte dem dürsäp, iňrik garalýanca gitdiler. Tokaý gutarmady, özleriniňkem ýetdirmedi. Onsoň düýbi köflen agajy penalandylar. Gaýmalaşýan akja gar ýere düşýärdi. Uzak oturmak mümkün däldi, barha güýjeýän sowuk doñdurjak.

– Ýagdaýyň niçik?

Hudaýguly sargyny elli bilen barlaşdyrdy.

– Ýağsy, sargydyň ýüzüne gan çykmandyr.

– Gorkma, tiz gutularsyň.

– Uklasym gelýä.

– Bir sagat dynç alaly.

Olar biri-birine has gysylyşdylar. Didar ýoldaşyna sowal berdi:

– Öylendiňmi?

– Juk.

– A meniň bir çagam bar.

Ara dymışlyk düşdi. Didar Hudaýgula gaňrylyp seretdi. Ol uklapdyr. Didar ýoldaşyna şinelini örtüp, gezmeledi, elli bilen owkalaşdyrdy. Bir sagat çeni bolanda, ony turuzdy. Hudaýguly süýji-süýji pallady-da:

– Gijelikde azaşarys.

– Barybir, ýola beletçiligimiz ýok.

Esgerler ýene ýola düşdüler, ahyry daňyň ümüs-tamyşlygynda tokaýyň çetine çykdylar. Gar indi torgaýlap ýagýardy. Agaçlaryň başlary şuwuldap ses edýärler. Töwerekde käte ýalpyldap gidýän ysygyň ýagtysyna golaýjakdan ýoluň geçýänligi

bildirdi. Aňryýanyndan ýene tokáýlyk başlanýar.

- Halys ysgyn-deramatym gaçdy, ýakynda oba-ha bolmaly – diýip, Hudaýguly madyrdady.
  - Ýuwaş, ýöne ony nemesler eýeläpdir.
  - Nätmeli, onda?
  - Yza çekiliп, aşsama çenli garaşmaly. O tokáýlyga onsoň geçiris.
  - Barybir, açlyk, ýadawlyk heläk etjek.
- Hudaýguly yraň-daraň edip öňe ýöredi.
- Dur!?

Didar özüne erk edip bilmän, çirkin gygyryp, ony gujaklady. Onýanca, ýık ýalpyldap, awtomat tatyrdady. "Wah" edip, Didar egildi-de, aýagyny tutup, gara süsdürildi. Ýoldaşy yza çekiliп, sumat boldy... Ol gözlerini açanda, näce mahal ýatanlygyny hakydasyna getirip bilmedi. Diňen gar ýarpy göwresini örtüpdir. Bir aýagy bütinley jansyz. Agzynyň içi gus-gury, göwresi buza dönüpdir. Esger ýene gözlerini ýumdy. Birden onuň gulaklaryna ses eşidilen ýaly boldy. "Aý, bu göwnümedir, akylym çasgynlaýar öýdýän" diýip oýlandy. Sesiň weli, yzy üzülenok. Özem zenan sesi, kömege çagyryar, aglayar. Ejize kömek etmek duýgusy esgere biraz gurbat berdi. Ol dişlerini dodagyna geçirerläp gysyp, gozgandy-gozgandy-da, bir eline direnip oturyp bildi. Töweregine diň saldy. Ses, asyl uzakda däl eken. Golaýjakdaky ýol ugrunda nemesiň biri iku at goşulgy arabanyň üstünden ýetişen gyzy düşürip, gozakly motosikline süýrät gelýär. "Wagşy"... Ol awtomatyň gulagyny gysyp goýberip, arkanlygyna ýykyldy.

Didar bu gezek gor ýaly ýylyjak rus öýünde gözlerini açdy. Görse, bir kempir bilen ýetişen gyz üstüne abanyşyp dur. Gyz halasgäriniň özüne gelenligine begenip, horkuldap aglady... Ýatlamalaryň arasy şarta üzüldi. Didar aga gozganjyrap, duluklaryndan syrygyşýan deri süpüreýinem diýmedi. Onuň ysgyny gaçyp, gözleri peträp hanasyndan çykyp barýardy: "Jeň meýdanynda ýaraly ýoldaşyň taşlamak, dönüklik bilen barabar ahyry".

Duranlaryb oña gözlerini aýlany boldy. Bir ýaş ýigit bolsa, ýanyna geldi:

- Yaşuly, saglygyň ýokmy?
- E-e..., bi şol! Şol!!

Güňleç sese duranlar aňk-taňk boldular. Ýaş ýigit gaýra çekildi.

– Şol bi, kezzap Hudaýguly!

Didar aga ýokary turup, yranjyrap satyja garşıy yöneldi. Satyjynyň etli elliři howada doňup galdy, ýöne Didar oňa ýetmedi. Çep gursagyny tutup, birýana gaýdanda eserdeň hem çakgan ýaş ýigit tutmaga ýetişdi. Ol aljyraňny gygyrdy:

– "Tiz kömege" jaň ediň!

Satyjy-da aýak üstünde zordan durdy: Jeň meýdany... Özüni halas eden esger, soň ol ýaralananda, taşlap gaçyşy göz öñünde janlandy.

Didar aganyň endam-jany ot alan ýaly lowlap gyzýardy, hut elliřini çürşürip barýar. Ol guran dodaklaryny ýalaşdyryp, samyrday:

– Bi şo... kezzap... dönük.

Ýaş ýigit gözlerini elek-çelek edip, bütinley aljyrady. Alyjylar daşyna ýygnandylar.

Bi agyryly ýürekde gör, näçe pynhan syr barka? Ýaşuly özüni dürsese barysy belli bolar.

Hawa, muňa ykbal diýerler.

Annatagan NURGELDIÝEW. Hekaýalar